

УДК
339.922:37.014.54

ІГНАТЬЄВА І.А.

Київський національний університет технологій та дизайну
ГАРАФОНОВА О.І.
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
ім. Вадима Гетьмана»

РЕГУЛЮВАННЯ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СФЕРІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Мета. За останні десятиріччя головною тенденцією розвитку провідних країн світу є поширення постіндустріальних, інформаційних, заснованих на знаннях моделей економічного зростання, де основним ресурсом є людський капітал, який у загальному сенсі трактується як сукупність знань людства. Актуальність дослідження можливостей та визначення перспективних напрямів інтеграції України до світового освітнього простору є беззаперечною. Активізація процесу інтеграції української освіти до світової сфери освітніх послуг забезпечить умови як для розвитку всіх сфер національної економіки в контексті підготовки фахівців, які здатні працювати в сучасних умовах глобалізованого світу, так і поширення можливостей українських вищих навчальних закладів щодо експорту освітніх послуг. Метою дослідження є регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти України.

Методика. Теоретичною й методологічною основою є положення сучасної економічної теорії, теорії інтернаціоналізації вищої освіти, наукові праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері дослідження проблем міжнародної економіки і інтеграції країн до світового освітнього простору.

Результати. У ході дослідження виявлено можливі заходи регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти як сукупності взаємопов'язаних процесів розвитку економік, заснованих на знаннях, активізація діяльності в рамках міжнародних та регіональних угод зі співробітництва між системами вищої освіти.

Наукова новизна. Обґрунтовані теоретичні та прикладні засади регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти України.

Практична значимість. Полягає у розробці заходів регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти України.

Ключові слова: вища освіта, європейський освітній простір, інтеграційні процеси, економіка України.

Вступ. Інтеграційні процеси в галузі освіти, глобалізація всіх сфер життєдіяльності обумовлюють актуальність вивчення зарубіжного досвіду формування та розвитку освітнього потенціалу суспільства. В сучасних умовах посилення конкурентної боротьби між державами, загострення глобальних проблем людства, насамперед екологічних, прискорення науково-технічного розвитку та становлення інформаційного суспільства питання відтворення освітнього потенціалу

стають невід'ємною складовою соціальної політики будь-якої країни. Увага урядів, політичних партій та громадських організацій все більше зосереджується на вивченні та оцінці нинішньої організації освіти та її ефективності з метою своєчасного корегування наявних недоліків.

Нині спостерігаються докорінні перетворення в освітній сфері: формується реальна, а не формальна система безперервної освіти, якісно удосконалюються зміст і методи навчання в усіх ланках освітньої системи, все більшого розповсюдження набуває інформатизація та комп'ютеризація процесів навчання, поширюються міжнародні зв'язки в галузі освіти. Тому вивчення зарубіжного досвіду формування та розвитку освітнього потенціалу суспільства стає вкрай необхідним [4].

Дослідженню проблем формування та розвитку сфери освітніх послуг присвячені роботи А. П. Панкрухіна, Т. Є. Оболенської, Р. Патори, В. Бергсдорфа. Вагомий внесок у дослідження питань поширення інтеграційних процесів у сфері освітніх послуг здійснили вітчизняні та зарубіжні вчені І. Ганчеренок, О. Климанович, Гюї Нив, А.Лиферов, І.Каленюк, М.І.Федулова, А.Н.Джуринський, О.В.Сагінова, П.Скотт, Дж.Кнайт, І.В.Жуковський, Ф.Альтбах та ін.

Постановка завдання. Головною метою дослідження є узагальнення теоретичного досвіду та науково-практичних рекомендацій регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти та визначення перспективних напрямів інтеграції України до міжнародного освітнього простору.

Результати дослідження. Досвід розвинутих країн свідчить, що основою сучасної освітньої політики є орієнтація на високий загальноосвітній, професійний та культурний рівень населення, який виступає запорукою соціальної стабільності та конкурентоспроможності держави. Недаремно ще Дж. Буш під час президентських виборів у США взяв на себе зобов'язання стати «президентом освіти».

Принципові зміни в сучасному соціально-економічному розвитку України вимагають значного підвищення творчого потенціалу і конкурентоздатності випускників навчальних закладів України [3].

В умовах ринкової економіки збереження централізованої і регульованої державою системи освіти, втрати, які зумовлені тим, що випускники, не затребувані на ринку праці, будуть накладатися на інтелектуальний потенціал країни і можуть бути пролонговані на багато років уперед. В остаточному підсумку вони можуть позначитися на національній безпеці країни. Тому у випадку систематичних помилок у методології управління якістю освітнього процесу втрати можуть бути більш вагомими.

В даний час навчальним закладам потрібно вчитися прогнозувати попит на фахівців того або іншого профілю на п'ять-десять років уперед і відповідати на нього змінами в навчальних планах і програмах.

У (табл. 1) детально розглянуто відмінності між системами освіти України і системами освіти країн Європейського співтовариства.

Таблиця 1

Відмінності системи освіти України і країн Європейського співтовариства [2]

Україна	Країни Європейського співтовариства
Державне планове управління	Ринок освітніх послуг
Безкоштовне навчання	Платне навчання
Однорівнева освіта	Багаторівневе неперервне навчання
Вузкопрофільне навчання	Широкопрофільне навчання
Жорсткий навчальний план	Гнучкий навчальний план
Синхроне навчання	Асинхронне навчання
Прив'язка до ВНЗ	Академічна мобільність

Як видно з (табл. 1) міжнародний досвід функціонування вищої освіти в ринкових умовах показує, що в країнах Європейського співтовариства принципово інша основа і засади функціонування навчальних закладів.

Це обумовлено тим, що надання освітніх послуг і необхідність задоволення особистих потреб в освіті можливе лише через ринок освітніх послуг, який сприяє підвищенню рівня гнучкості, безперервності і мобільності у системі вищої освіти. Реалізація цих властивостей для вітчизняної системи вищої освіти має бути пріоритетною. Вона має забезпечити реалізацію фундаментальних принципів її функціонування:

- створення єдиних європейських стандартів вищої освіти, що базуються на трьох рівнях знань (бакалавр, магістр, доктор);
- розроблення загальних критеріїв оцінювання якості освіти;
- введення трансферно-накопичувальної системи освітніх кредитів;
- взаємного визнання країнами ЄС дипломів європейських ВНЗ.

Розвинена система вищої освіти і ефективно функціонуючий ринок освітніх послуг є головними факторами відтворення і нарощування інтелектуального і економічного потенціалу суспільства. А сфера освітніх послуг є стратегічним ресурсом поліпшення добробуту країни, забезпечення національних інтересів, зміцнення авторитету і конкурентоспроможності національного ринку на міжнародній арені.

Розвиток процесів інтернаціоналізації, глобалізації і інтеграції, які сьогодні відбуваються в Європі і світі в цілому, ставить перед вищою

освітою нову мету - підготовку професійних кадрів, здатних ефективно працювати в умовах глобальної економічної системи, що швидко змінюються. Зростання потреб відповідності загальної і професійної підготовки випускників вищих навчальних закладів сучасним інтеграційним тенденціям світової економічної системи, міжнародного ринку праці і зайнятості, посилення спеціалізації в світовій науці і інтенсифікація міжнародної наукової кооперації обумовлюють необхідність дослідження інтеграційних процесів у сфері освітніх послуг [5].

Визначення «інтернаціоналізація вищої освіти» ґрунтується на процесі інтеграції міжнародного компоненту в основні організаційні структури університету. Сюди можна віднести визначення таких дослідників, як Найт Дж. «інтернаціоналізація - процес інтеграції міжнародного аспекту у викладацькі, дослідницькі і інші функції університету» і Ханса де Віта «інтернаціоналізація - це комплекс процесів, чий об'єднаний ефект, запланований або не запланований, спрямований на посилення міжнародного компоненту в міжнародній освіті». А також російських дослідників Дибрової М.І., Кабанової Н.М.: «інтернаціоналізація - процес включення різних міжнародних аспектів у дослідницьку, викладацьку і адміністративну діяльність вузів» [6]. Прискорення темпів зростання чисельності іноземних студентів у світі на початку нинішнього століття обумовлене підвищенням вигідності надання освітніх послуг іноземним студентам для держав і вищих навчальних закладів, а також збільшенням зацікавленості самих студентів в отриманні освіти за кордоном. Зростання попиту з боку студентів на навчання за кордоном пов'язане переважно з інтеграційними процесами у світі. Найбільш чітко це простежується в Європі, де проводиться планомірна політика, спрямована на створення єдиного європейського ринку праці та єдиного освітнього простору, а рух студентів між країнами набагато інтенсивніший, ніж в інших регіонах.

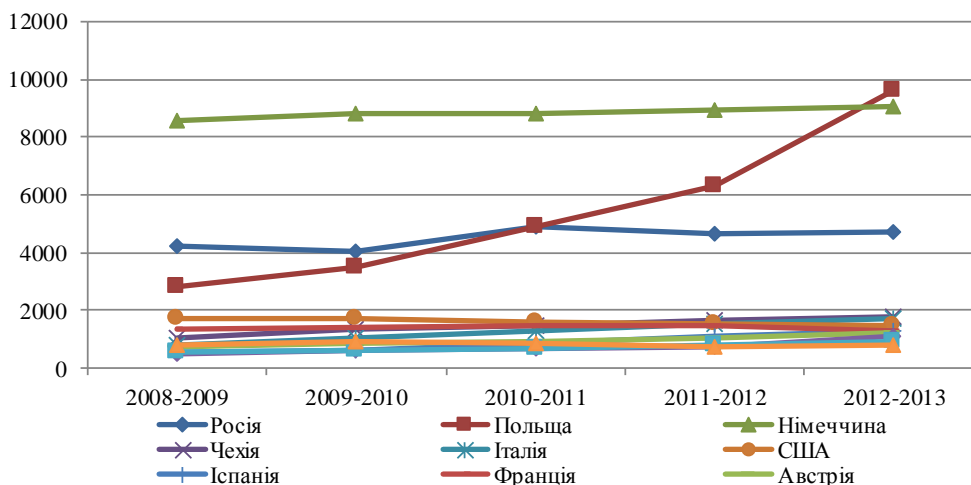

Рис. 1 Динаміка студентів-українців в інших країнах

Наведені статистичні дані показують збільшення студентської еміграції з України. Щороку українські університети втрачають інвестиції, а ринок праці - десятки тисяч кваліфікованих фахівців.

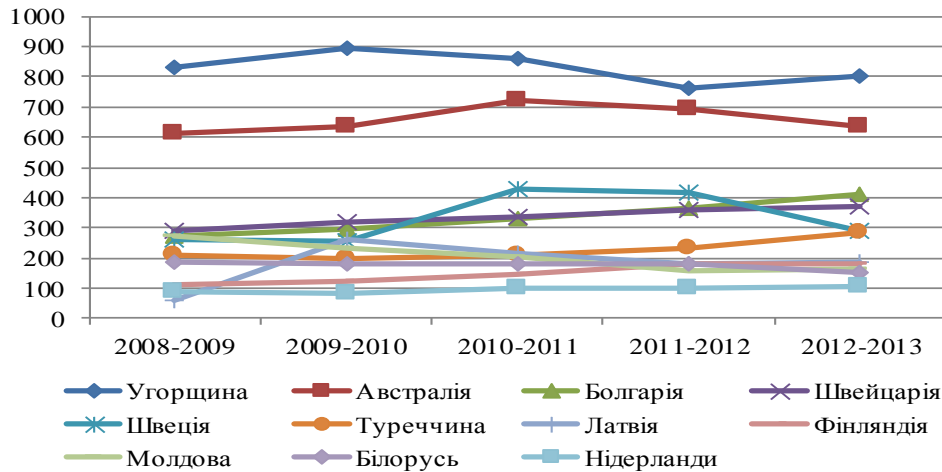

Рис. 2 Динаміка студентів-українців в інших країнах

Відповідно до даних статистики, найбільші темпи зростання кількості студентів-українців демонструють Польща, Іспанія, Канада, Італія, Чехія, Австрія та Велика Британія. Протягом останніх п'яти років кількість громадян України у вишах Польщі потроїлась, в Іспанії, Італії та Канаді подвоїлась, а в університетах Чехії, Австрії та Великобританії збільшилась на 41% (рис 4).

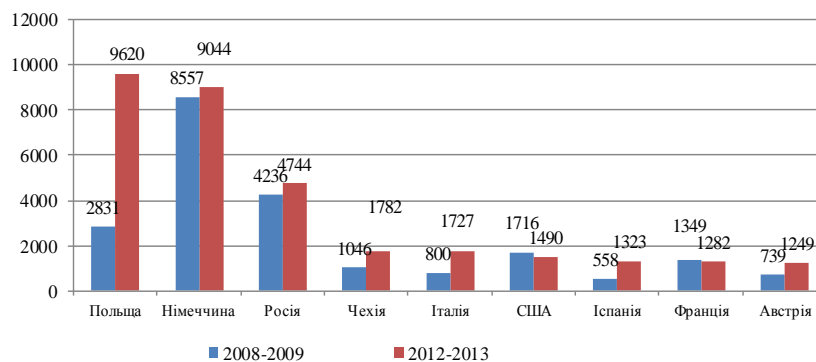

Рис. 3 Динаміка кількості студентів-українців за кордоном

Польща є єдиною країною, де українські громадяни складають найчисельнішу групу серед усіх іноземних студентів – 37%. Протягом останніх років польські університети неабияк активізували свою роботу на українському освітньому ринку. Демографічна криза та відтік власної

молоді за кордон спонукає шукати абітурієнтів в Україні, де географічна, мовна та культурна близькість лише сприяють цьому. За результатами минулого навчального року Польща вийшла на перше місце серед країн, які обирали українці у пошуках кращої вищої освіти. Різноманіття стипендіальних програм, право безкоштовного навчання людям із польським корінням, лояльні умови вступу (визнання атестату) та прийнятні ціни вже декілька років схилили українців на користь польських вишів. Минулорічний стрибок від 6321 до 9620 студентів-українців був забезпечений у першу чергу широкою рекламною кампанією, яка ще більше захопила Центр та Схід України і була націлена одразу на випускників шкіл, а не лише на майбутніх магістрів [3]. Натомість українці почали менше обирати університети США та Франції, починаючи з 2008 року, їх кількість там спала на 13% та 5% відповідно. У короткостроковій перспективі також спадає кількість української молоді у російських ВНЗ. З 2010 по 2012 рік кількість українських студентів денної форми навчання у російських вишах зменшилась на 6% з 4919 до 4644 осіб.

Загалом за останні п'ять років студентів з України у державах Європейського Союзу побільшало на 38%. Якщо у 2008 році ця цифра становила 18 тисяч, то у 2013 році європейську освіту обрали майже 29 тисяч студентів.

Якщо простежити спеціальності, яким українці надають перевагу, у різних країнах – різні пріоритети. У австрійських університетах студенти-українці найчастіше вивчають економічні, соціальні та гуманітарні науки, понад 70% навчається саме на цих напрямках. Студенти-українці у Франції найчастіше вивчають економіку та різноманітні прикладні науки. У Росії найпопулярнішими серед українців є економічні та гуманітарні дисципліни, а фізико-математичні спеціальності посідають третє місце.

Одним з основних чинників, який зазвичай приваблює іноземних студентів, є відсутність плати за навчання у державних вишах або ж її порівняно низький рівень. До країн, які пропонують саме такі умови, належать Німеччина, Чехія та частково Франція. До недавнього часу такі ж правила діяли і у Швеції, однак з 2011 році для іноземців з-за меж ЄС була запроваджена плата за навчання і кількість іноземних студентів скоротилась на 28%. Можливість безкоштовного навчання на німецькомовних програмах протягом довгого часу дозволяла університетам Німеччини зберігати пальму першості серед українських абітурієнтів.

Вітчизняні вищі навчальні заклади зацікавлені в залученні іноземних студентів більше, ніж вищі навчальні заклади в західних

країнах. По-перше, незважаючи на активне використання приватних коштів вітчизняних студентів, загальні обсяги фінансування сфери вищої освіти в Україні залишаються значно нижчими, ніж в розвинених європейських країнах, що не може не впливати негативно на якість вищої освіти в Україні в порівнянні з іншими країнами.

По-друге, фінансування вітчизняної вищої освіти на сьогоднішній день прямо залежить від кількості студентів, які навчаються на платній основі. Проблема скорочення чисельності випускників шкіл, яка спіткала українські ВНЗ, негативно позначається на розвитку сфери вищої освіти в цілому, тому що на перший план виходить проблема «виживання», а не покращення науково-технічного потенціалу та кваліфікації викладацького складу. Незважаючи на в цілому позитивну динаміку, зростання кількості іноземних студентів в Україні поки що не дозволяє компенсувати скорочення чисельності вітчизняних студентів.

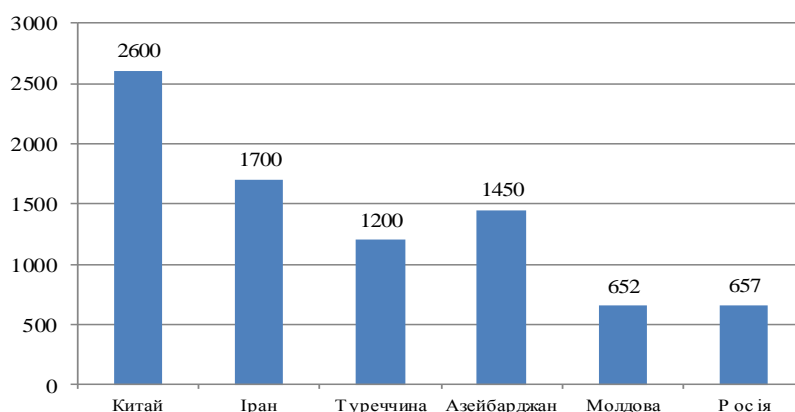

Рис. 4 Країни, з яких до України приїжджає найбільша кількість іноземців

Іноземні студенти приїжджають навчатися в Україну з різних причин: отримати диплом, отримати знання, отримати волю (жителі мусульманських країн) та ін. Проте студенти, які приїжджають отримати знання, стикаються з такими двома проблемами:

– відсутність конкурсу для іноземців (це пов'язано з тим, що іноземні студенти приносять досить великі доходи в бюджет університетів і тому вони вступають до університету без проблем);

– нижчий рівень освіти для іноземців порівняно з українськими студентами.

Отже, іноземні студенти їдуть зі своїх країн на навчання до інших країн в більшості випадків через високий конкурс на місця у власних університетах, бажання пізнати іншу країну, престижність навчання за кордоном та низьку якість освіти у власній країні. Причинами приїзду

в Україну стають низька вартість навчання в українських університетах, високий рівень освіти, близьке розташування тощо. Проте в останні роки через підвищення вартості навчання зменшилася кількість іноземних студентів, що приїжджають навчатися в Україну. Іноземці шукають дешевші варіанти отримання вищої освіти і їдуть навчатися в інші країни, де вартість навчання менша, наприклад Болгарія, Білорусія та інші.

Отже, міжнародний ринок освітніх послуг створює нові умови для розвитку національних систем вищої освіти. З'являються нові форми і моделі надання освітніх послуг. З метою підтримки на відповідному рівні національних інтересів у сфері освіти держави повинні стимулювати і заохочувати національні навчальні заклади застосовувати ці нові форми і моделі, і одночасно стежити за тим, щоб вища освіта не втратила властивостей суспільного товару.

Розглядаючи процес регулювання інтеграційних процесів у сфері освітніх послуг з точки зору інтересів суб'єктів наднаціонального рівня, на нашу думку, слід більш детально зупинитися на характеристиці цих суб'єктів - міжнародних організацій та інтеграційних об'єднань країн. Причому, слід відзначити, що діяльність міжнародних організацій як суб'єктів регулювання інтеграційних процесів у сфері освітніх послуг у своїй більшості спрямована на підтримку тих дій, що ініціюються на національному рівні чи інтеграційними об'єднаннями країн.

Взагалі, процес інтеграції є об'єднанням політичних, економічних і соціальних інтересів окремих держав, які знаходяться на приблизно однаковому рівні економічного і політичного розвитку і є географічними сусідами [4]. Інтеграцію можна розглядати як процес об'єднання економік сусідніх країн в єдиний господарський комплекс на основі глибоких і стійких економічних зв'язків між їх суб'єктами.

Країни, інтегруючись в єдиний господарський комплекс, виграють, одержуючи перевагу за рахунок скорочення трансакційних витрат, більш значної підтримки молодих галузей національної промисловості, для яких в цьому випадку виникає більш широкий регіональний ринок, і т.п. Інтеграція забезпечує більш стабільне і передбачене середовище для взаємної торгівлі країн-учасниць, а також сприятливе зовнішньополітичне середовище, що ґрунтується на зміцненні взаєморозуміння і співробітництва в політичній, військовій, соціальній, культурній, освітній і інших неекономічних сферах.

У більшості випадків інтегруються країни, що знаходяться на приблизно однаковому рівні економічного розвитку. Однак, використовуючи в якості прикладу останнє розширення Європейського Союзу, слід відзначити, що можуть об'єднуватися і країни, які за деякими економічними параметрами досить далекі одна від одної. Проте, така

інтеграція вигідна як для країн, що стоять на більш високому рівні економічного розвитку – вони отримують нові ринки збуту, так і для країн з більш низькими макроекономічними і соціальними показниками – входження в інтеграційне об'єднання сприяє структурній перебудові їх економік при здійсненні економічних реформ [8].

У сучасних умовах в Україні виникає необхідність в органах, що уповноважені не тільки координувати дії і спостерігати за економічним розвитком країн-учасниць інтеграційних процесів у сфері освіти, але і ухвалювати оперативні рішення від імені інтеграційного об'єднання в цілому. Такий наднаціональний органи повинен ухвалювати рішення з деяких питань, що стосуються функціонування об'єднання і відповідають його наднаціональним інтересам, без узгодження з урядами окремих країн-членів. Інтеграційні об'єднання держав діють на основі комплексу загальних наднаціональних інтересів. Життєдіяльність цих об'єднань забезпечують культурні, географічні, природні фактори, спільність наукових та освітніх інтересів різних країн. Економічний та екологічний аспекти сучасного етапу розвитку науки та техніки поширюють сферу спільних інтересів. Організаційно-економічні фактори, міждержавна уніфікація суспільних потреб сприяють появі умов для сумісних дій.

На підставі вищесказаного, можна виділити наступні головні напрями регулювання інтеграційних процесів:

- координація міждержавної економіки і політики;
- гармонізація національних комерційних процедур і розпоряджень;
- зниження і подальша відміна торгових бар'єрів;
- створення наднаціональних органів управління;
- розвиток виробничої, науково-технічної і освітньої кооперації.

Серед цих напрямів на наш погляд головне місце посідає створення і функціонування наднаціональних органів регулювання. Саме наднаціональні органи регулювання є виразниками наднаціональних інтересів інтеграційного об'єднання в цілому. До створення наднаціональних органів регулювання, можемо говорити про необхідність узгодження економічних інтересів держав-учасниць інтеграційного об'єднання друг із другом [6]. Ці напрями відповідають наведеним у першому розділі роботи основним елементам процесу регулювання: прогнозування; планування; фінансування; бюджетування; оподаткування; кредитування; адміністрування; облік; контроль. Якщо розглядати кожен напрям окремо, то слід відмітити, що у процесі фінансування сфери освітніх послуг значну роль відіграють Світовий банк, ЮНЕСКО та Європейський Союз; у процесі правового забезпечення – Європейський Союз, Рада Європи та ЮНЕСКО; у процесі організації (структуризації)

освітньої сфери – ОЕСР, Європейський Союз, Рада Європи; у процесі визначення умов торгівлі освітніми послугами – СОТ (рис. 5).

Рис. 5 Напрями регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти []

Розглянувши більш детально процеси, що обумовили розвиток діяльності зазначених міжнародних організацій за відповідними напрямками, можна сказати, що базою для розвитку процесу фінансування є процес становлення економік, що засновані на знаннях; правового забезпечення – Болонський процес; організації – процес транснаціоналізації освіти; визначення умов торгівлі освітніми послугами – процес комерціалізації освітньої сфери.

Висновки. Таким чином, напрями регулювання інтеграційних процесів у сфері освітніх послуг можна розглядати як сукупність взаємодіючих і взаємозв'язаних процесів, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності європейських систем вищої освіти в цілому і європейських вищих навчальних закладів зокрема шляхом створення умов для розширення і зміцнення зв'язків між країнами-учасницями у сфері

освіти. Розглядаючи існуючий механізм регулювання інтеграційних процесів у сфері вищої освіти на наднаціональному рівні, слід зазначити, що узгодження відбувається на декількох рівнях: національних інтересів окремих європейських країн між собою і національних інтересів окремої країни з наднаціональними інтересами інтеграційного об'єднання. До таких процесів слід віднести: розвиток «економік, заснованих на знаннях»; активізацію діяльності в рамках міжнародних та регіональних угод зі співробітництва між системами вищої освіти - Болонська декларація, між вищими навчальними закладами - Велика Хартія університетів; розвиток комерційних відносин в освітній сфері; транснаціоналізація освіти. Кожний з цих процесів забезпечує регулювання інтеграційних процесів у сфері освітніх послуг за різними напрямками. Процес становлення економіки, заснованої на знаннях, як самої конкурентоздатної моделі розвитку будь-якої економічної системи, було розглянуто у першому розділі роботи. На наш погляд, в сучасних умовах саме цей процес зумовив зростання ролі освіти, як основного джерела знань, і став базою для розвитку решти процесів, що торкнулися сфери вищої освіти України.

Список використаних джерел

1. Антошкіна Л.І. Еволюція освітньої парадигми: генерація соціального капіталу і фінансові проблеми // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. - №8(39). – С. 52-56.
2. Бабаєвська В.Л. Сучасний стан та тенденції розвитку ринку освітніх послуг України // Економічні проблеми адаптації та розвитку вищої школи в умовах ринку: Зб. наук. праць. Ч. I. / Ред. кол.: Б.Т. Кліяненко (відп. ред.) та ін. – Донецьк: Інститут економіко-правових досліджень НАН України; Алчевськ: ДГМІ, 2004. С. 224-231.
3. Державне управління, удосконалення та розвиток [Електронний ресурс]. – URL:<http://www.dy.nayka.com.ua>.
4. Диброва М.И., Кабанова Н.М. Изменения в структуре вуза как следствие интернационализации образования // Университетское управление. – 2004. - №2 (31). - С. 58-60.
5. Єрохін С.А. Державне регулювання та ринкова саморегуляція в економічній моделі вищої освіти // Актуальні проблеми економіки. – 2004. - №4(34). – С. 23-29.
6. Загальні відомості про вищу освіту в Україні // www.mon.gov.ua; www.education.gov.ua
7. Лиферов А. Основные тенденции интеграционных процессов в мировом образовании // Альма Матер – 1998. - № 3. – С. 52-54.
8. Основні засади розвитку вищої освіти України в контексті Болонського процесу (документи і матеріали 2003–2004 рр.) / За

редакцією В.Г.Кременя. Авторський колектив: М.Ф.Степко, Я.Я.Болубаш, В.Д.Шинкарук, В.В.Грубінко, І.І.Бабин. С. – 155 // www.mon.gov.ua

9. Федулова Л.І. Актуальні проблеми управління розвитком вищої освіти: економічний аспект // Формування ринкових відносин в Україні – 2004. - №3(34). – С. 78-81.

РЕГУЛИРОВАНИЕ ИНТЕГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ В СФЕРЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

ИГНАТЬЕВА И. А.

Киевский национальный университет технологий и дизайна

ГАРАФОНОВА О. И.

ИВУЗ «Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана»

За последние десятилетия главной тенденцией развития ведущих стран мира является распространение постиндустриальных, информационных, основанных на знаниях моделей экономического роста, где основным ресурсом является человеческий капитал, который в общем смысле трактуется как совокупность знаний человечества. Актуальность исследования возможностей и определения перспективных направлений интеграции Украины к мировому образовательному пространству является бесспорной. Активизация процесса интеграции украинского образования к мировой сфере образовательных услуг обеспечит условия как для развития всех сфер национальной экономики в контексте подготовки специалистов, которые способны работать в современных условиях глобального мира, так и распространение возможностей украинских высших учебных заведений относительно экспорта образовательных услуг. В ходе исследования обнаружены возможные мероприятия регуляции интеграционных процессов в сфере высшего образования как совокупности взаимосвязанных процессов развития экономик, основанных на знаниях, активизация деятельности в рамках международных и региональных соглашений из сотрудничества между системами высшего образования.

Ключевые слова: *высшее образование, европейское образовательное пространство, интеграционные процессы, экономика Украины.*

REGULATION OF INTEGRATION PROCESS IN THE FIELD OF HIGHER EDUCATION IN UKRAINE

IGNATIEVA I.

Kiev National University of Technologies and Design

GAFONOVA O.

SHEI «Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman»

Over the past decade, the main trend of the leading countries of the world is the spread of post-industrial, information, knowledge-based models of economic growth, where the main resource is human capital, which is generally interpreted as a set of human knowledge. The relevance of research opportunities and identifying promising areas of Ukraine's integration into the world educational space is certain. Activation of the process of integration of Ukrainian education in the world of educational services provide conditions for development of all spheres of the national economy in the context of the preparation of specialists capable of working in today's globalized world, and the empowerment of Ukrainian higher educational institutions on the export of educational services. The study identified possible control measures of integration processes in higher education as a set of interrelated processes of economic development, knowledge-based revitalization in international and regional agreements on cooperation between higher education systems.

Keywords: *higher education, the European educational space, integration processes, Ukraine's economy.*